

KOLLEKTIE BAKKER

jaor: 1956.

JOUK, An Olyphia.

In: Friese Koerier 27 januari 1956.

"Friese Koerier" - 27 jan. 1950. -

150.

An Olyphia

202.

dat zo fier an de kop
van de ranglieste stoat.

Zet hem op Olyphioanen!
Jim stoan prachtig bovenan!
Toon jim nou dan ok titoanen!
Hól dat plak! Bestlist, het kán!

Loat het brune monster goelen
Van jim rappe voetbalskoe!
Dwars deur alle vremde doelen!
Loat wat zien en dóe het! Toe!

Jeag de goolties in de touwen!
Dribbel dribbels langs de lín!
Stik de haanden uut de mouwen!
Boem! Pats! Gool! Dan goat ie fíjn!

Doe het rap en knap en vlogget.
— Wis komt er eens tegenslag,
Biet dan deur en sloa terogge!
Dan komt dommietan de dag,

Dat jim as de allerbeste
Op het kampioensplak stoan!
Dat jim ók, te lange leste,
Noar de Twiede Klasse goan!

JOUK.

Stellingwerf ... 27 jan. 1956 ...

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN
VAN JAN ARM ONGELOK.**

119.

XXXII

Over timmeren.

Gelukkig Nejoar volk!

Ja, 't is een beetien an de leate kaant, dat weet ik wel, mar och, wat doet het er ^{aan} toe? As 't mar uut een goed harte komt, zeggen ze dan. En '56 is toch een laank joar woarin de vrouwluden een boel te vetellen hemmen, dus loont het de mujte nog.

Ie moen weten, ik bin an 't timmeren west, en dan komt er van de skrieverijje niet zovule. Of eh... nou ja, om eerlik te wezen, het zat hem in doem en wiesvinger. Die doem vanwege de heamer en de wiesvinger omreden die zeage zo skaarp was. Dus dat was de timmerman zien skuld. Trouwens, a' j' vestaand van timmeren hemmen begriep ie zoks beter!

Nou moe' j' weten, ik timmere al van mien darde joar of. Omtrent die tied kregen we een ni'jje deure in huus, en toen de kust veilig was, heb ik hem staark meakt mit een half pak spiekers! Nou, mien Vader en mien Moeke, ja zélfs de timmerman, ze zeden allemoale, dat het een staark stokkien was!

In mien skoelejoaren bin 'k op die goeie weg verder goan mit knienhokken en karren. En nou was 't kiepehokke an de beurt!

Trouwens, in Noordwolde kún ze timmeren heur! Ni'jje huzen, ni'jje winkels, ni'jje kafé's. Ik mag netuurlik gien rekloame meaken veur de zeaken-meensken, mar vien ie 't niet mooi, een Stellingwerfse neame veur een ni'jje hm! hm! ? En nou komt er ok nog een ni'jje beweerskoele hè' 'k in de kraante lezen. Tjonge, ik bekleage mezelf, a' 'k an mien eigen jeugd van drie, vier, vuuf joar weeromme deanke! Wi'j mossen de viteminen zomar in de vri'jje netuur opdoen. En de jeugd van nou kan ze van kalken muren pløkken. Wat een veskil! Wat een veskil! Ovrigenes wel jammer, dat het tunieren in mien geboortedorp wat slecht utvaart. Mar ja, elke gek het zien gebrek, zegt het spreekwoord, dus waarom het Buurthuis niet? Over de meule zu' we verder mar niet proaten, gien enkele kommissie goat greag zo hoge de locht in.

Noordwoldigers! Niet-Noordwoldigers! Stellingwerfers in de roemste zin van het woord! zullen wi'j mit mekaander eens een mooi bouwwaark spiekeren? As jim allemoale mit-timmeren wordt ie goed.

Dan moen jim van vandeage of allemoale een potlood en een pepiertien in de buse stikken, en alle echte Stellingwerfse woorden, die jim deas in-tegen kommen opskrieven. Jim begriepen wel wa' 'k bedoele: échte Stellingwerfse woorden, woar niet derekt een Nederlaands woord noast stoat. As jim een stok of wat hemmen, dan sturen jim die even an: JEHANNES, p/a Red. „Stellingwerf”, Wolvegoa. Doe nou jim beste! Doe het zó, dat Jehannes binnenkort zien brievebusse moeten loaten vegroten deur meester-timmerman

Jan Aarm Ongelok, huusnummer 13!

Stellingwerf 10 feb. 1956.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN

120

VAN JAN AARM ONGELOK.

XXXIII.

De Sterrit.

Loa' 'k mar mitien mit de deure in huus valen : wat was die Skipsloot beroerde min, niet ! Skifers en skotsen en knarren, en naargens een mooi blaank stokkien ies, woa' j' de bienen eens wied uutsloan konnen. Mien kameroad zee ok: „Jan jonge”, zee-d-ie, „dit liekt slimme min !”

Afijn, we hemmen deurzet, en d'r om de drommel gien spiet van had ! Al was de Tjonger niet best, en de Helomavoart slecht, en al leut de Lende hier en doar een stekien valen, wi'j bin 's oavends tevreden weer noar huus toe goan.

Jonge, wat bin die Stellingwerfen mooi, onder een dun loagien sni'j, as de zunne an een blaauwe locht stoat ! Hier en doar hê' we eens even stillestoan en geneuten van dat prachtige laandskop. Doodstille ston het riet tussen de Kuunder en Skoterziel en er was gien gejuud in de wiede omtrek. Dorpies in de verte, mit een karktoeren, en achter ons de weatertoren van de Kuunder. Wat stoat die meule mooi en trots an de Helomavoart, wat pronken de boerderi'jjen in het wiede laand van de Westhoek.

Het ies wás slecht, dat is woar. Er zát een skeurtien ir, en er lág een skilfertien op, dat is ók woar. Mar dat er onderweg twiehonderd mit ophullen binnen, zoas het in een kraante ston, kiek, dat begriep ik niet.

En dat er hardrieders onder zatten, die mit bezwiete koppen van 't iene plak noar 't aandere steuven, dat begriep ik nog minder.

Een toertocht deur de Stellingwerfen, jonge, wat is dat mooi. Op de blaanke iezerties al die plakkies langes, woa' j' anders nooit kommen, kris kras deur een wereld van sni'j en ies !

Dan neem ie zoe'n skeurtien en zoe'n skilfertien en zoe'n knarregien op 'e koop toe. Mit een koppien koffie hier en een bord snert doar. Dat is wat anders as ronties rieden op de beane, drie keer rond en dan vuuf minuten stillestoan.

Het was mien eerste keer niet. Die van mien kameroard wel. Staarker, hi'j hadde de Stellingwerfen nog nooit anders zien as vanuut de trein as ie deur Wolvegoa reed. „Jan jonge, dit liekt slimme min !” Dat waren zo omtrent de eerste woorden, die ie zee, toen we op 'e Skipsloot reden. „Jan jonge, wat hê' we een mooie dag had !” Dát zee-d-ie, toen we goed en wel weer in Wolvegoa zatten. Of het hem ok voldoan hadde !

Volgens de kraante waren er twieduzend deelnemers. Da' 's een mooi haantienvol ! Mar het bin er nóg te min ! Elke rieder uut de Stellingwerfen mos zoe'n dag present wezen willen en kúnnen. En stel je dan eens veur, dat er tussen al die rieders iene was mit een slim helder heufd. Iene die een oplossing an de haand wust te doen veur het vraagstok van de Spoorloot ! Want eanlik is dat toch mar een belabberde boel. Loa' we eerlik wezen.

We bin op 'e Skipsloot van wal steuken, we hemmen de Tjonger neumen en de Helomavoart, en in Ossenziel snert eten. We bin in de Kuunder de Polder inlopen noar het Dorpshuus en op 's Tjonger hê' we onderbunnen veur Skoterziel. We hemmen net bomies van de Helomavoart nóg eens trotseerd en deur de Sas, midden over het Wiede van de Lende bin we op Wolvegoa anzet.

We hemmen er een mooie dag van meakt ! En het prachtige speltien, da' we as herinnering an disse dag op de revers van de jasse mit noar huus toe dreugen, het een ereplakkien kregen in het medalliekassien van een gelokkige

Jan Aarm Ongelok, huusnummer 13 !

Mooi en mal uut het leven van Jan Aarm Ongelok XXXIV. Alwéer een gelokkige iesdag: De elfstedentocht!

In: Stellingwerf 24 februari 1956.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN
121 VAN JAN AARM ONGELOK.

XXXIV.

Alwéer een gelokkige iesdag: De Elfstedentocht!

Toen de Sterrit goed en wel onder de redens zat, zeden mien kameroaden tegen me: „Jan jonge, nou mossen we 't ok mar eens in de Elfstedentocht peberen. Wat donkt je d'r van?”

Nou ja, wat mos ik zeggen, hè? Ik hadde d'r netuurlik al hiel wat van in de kraante lezen, mar een goeie veurstelling ha' 'k er toch niet van. Doarom hul ik de taanden eerst mar eens wieselik op mekaander.

„Akkoord”, zeggen ze. „Dirk zal onze startkoarten uut Leeuwarden healen, en dan is dat dus veur mekaander.” Hoc ze doar zo gauw bij kwammen weet ik niet, mar in elk geval kon 'k toén gien „nee” meer zeggen.

En zo kon het gebeuren, dat wi'j op die Dinsdagmorgen mit 'n zessen in Leeuwarden leupen, tussen

al die duzenden aanderen, dikke in de kleren, mit een peer redens in de haand en een peer aanderen op 'e rogge, mit een buse vol sukerklonties, en brood en worst, en mit een hieleboel hope, da' we 't er goed ofbrengen zollen.

Mar toen we goed en wel op het ies stonnen, en op Sneek anreden, en toen de hiele wereld wel vol baasten en skeuren leek te zitten, en het eerste peer skaatsen al kepot op 'e rogge hong, jonge, toen kregen we in de gaten, dat dit gien Sterrit was!

Sneek — IJlst — Sloten — Staveren — Hindelopen — Workum — Bolsward, zachiesan kwammen de kontrolestempels op 'e koarte. Zachiesan ok trok de locht dichter en dichter, en mooie witte vlokkes dwarrelden om ons henne op het ies. De skeuren vedwenen — temenen zo léek het — en we hullen de koppen d'r manhaftig veur. Bolsward 99 km, dat was krek de helte. We keken eens op het allosie, dat was zo-zo. Het allosie niet, mar de tied! We hadden er riekelik lange over doan. Het minne ies, de sni'j, een peer kilometer lopen in Gaasterland, dat hadde een boel tied neumen. We keken eens achteromme. Honderden kwammen nog noa ons, overal zag ie stellegies bij mekaander. We gingen op Harlingen an. Van Harlingen noar Franeker. Van Franeker noar Dokkum. Het worde donker onderweg. We mossen een peer kilometer mit een bus, omdat het ies onbetrouwber was. Zo' we het healen? Bartlehiem — Dokkum, donker, slecht ies, vaalpeti'jien. Dokkum—Bartlehiem terogge, beroerd a' j' zo'e'n stok twee keer moeten en ie weten van teveuren, dat het min is! En dan nog het ieste entien op Leenwarden an. Behulpzeme haanden stoan kloar, om ons doar op te vangen, ze bienen ons de redens onderweg, en vuuf minuten leater zitten we in de Groene Weide. Het is volbrocht! Bliede da' we d'r binnen? Reken mar!

Men zegt, dat het een zwoare tocht west het, zwoarder as veskeiden aandere joaren. Ik wete het niet, het was mien eerste keer. Mar zwoar vun ik hem wel!

Doarom kiek ik mit destemeer respekt noar die wedstriedrieders. Staarke, harde vechters moen dat wezen. Ik hebbe het liesien in de kraante eens even noagoan. En wat mi'j goed dee, dat zal jim ok goeddoan hemmen: twee Stellingwerfers bij de eerste twintig! G. Weerman en J. Weerman uut Ni'jjeholtwolde! Van harte fielse teerd mannen, mit dit mooie risseltoat! En ieë ok, mit je veertigste plak, Van Aarsen uut Skaarpenziel! Ik nam greag mien pettien veur jim of, a' 'k er iene hadde! In de regel wordt er allient mar over de allereersten proat, en de aanderen goan in het vegeetboek. Mar jim hemmen ok een prestoasie leverd, die er wezen mag. Nog eens: mien gelokweansen!

Woa' 'k ok respekt veur hebbe, dat is veur al die Friezen, die heur uitsloofd hemmen, om het 200 kilometer lange trejekt zo goed mogelijk sni'jvri'j te hollen. Dat lokte overal niet lieke best. Het weer waarkte tegen. Mar as al die meensken de haanden eens in de skoot legd hadden, omdat er „toch niks an te doen was”, dan hadden wi'j de Groene Weide niet heald. Dat hè' we nou wél! Mit zes man vetrokken, mit zes man ok ankommen. Belaans: zeuven kepotte redens, twee winkelhoaken in de broek, iene in 't bien, twee dikke knijjen, iene bevreuren ti'jje, en twealf stieve bienen. Wat een gelok, da' we mit 'n zessen waren. Ha' j' dat allemoale eens allient hemmen moeten!

Afijn, as er ooit eens weer een Elfstedentocht hullen wordt, dan stoat, bij leven en gezondheid, ok weer op 'e lieste:

Jan Aarm Ongelok, huusnommer 13!

Stellingwerf 16 maart 1956

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

122

XXXV.

Op het skoeleplein.

Soms kun je van die oarige dingen in 't zin skieten. Zo mos ik van de weke inienen an 't skoeleplein deanken, het skoeleplein woar wi'j as jongen speulden, veurdat de meester in de haanden klappt hadde, omdat het „tied” was. Ja, hi'j klapte nog in de haanden, onze meester. Tegenwoordig doen de meesters dat niet meer, temenen de jongen niet. Die bin mit heur tied mitgoan, de tied van de techniek, en die hemmen heur een fluitien anskaff.

Mar goed en wel, wi'j zollen mekaander een woortien vetellen van dat skoeleplein. Het lag veur en noast de Noordwoldiger dorpsskoele en miskien hê j' d'r ok wel lopen. Dan weet je netuurlijk ok nog wel, dat die dikke iezeren poal doar veuran op het plein ston, en da' we doar altied „velos” an deden? Tjonge, wat was dat een mooi spullegien, niet? En wat hadden de kleren er wat van te lieden! As ie dat niet zo krek meer weten, vroeg dan je Moeke nog mar eens, hoevule knopen a' j' weeks an je kielegien hemmen mossen.

Hê' we op dat plein ok niet tegere an 't ponknikkeren west? Ie waren het toch zeker niet, die me op iene middag, van vuufftig vierkaant blut meakte?

En dan dat bossien achter 't plein. Juust, doar stonnen kannegies, ie hemmen geliek. Och och, wat hê' we doar wat in omme roamt en rapt, en wat waren ze lekker niet? Hoast krek zo lekker as de eerdbeien van eh . . . , nou ja, dôet er niet toe. Gien sloapende honden wakker meaken.

Of was ie dat, woar 'k een keer ruzie mit had hebbe. Nou, dat wás een gemiene streek, doar blief ik bi'j! Wee' j' nog wel, da' we mit de klompen tegenover mekaander stonnen? En dat ik mien linker tegen 't hekke te pletter gooide? Eerst kwam de meester d'r an te passe mit vuufhonderd strafriegels, en toen mien Vader mit wat aandere. Mar toch ha' 'k die ni'je klompies an jou te daanken, a' 'k eerlik wezen zal.

Wee' j' nog wel, da' we in een lange riegel over 't plein leupen te zingen: „Wie doet mit skere-mestomp?” Hoe we doar bi'j kwammen? Ja, dat weet ik niet. Mar wat het wás, dat wusten we wel!

Slingeren was ok mooi waark. Mar dat wol de meester niet lieden. „Vuus te geveerlik!” zei-d-ie. Afijn, de meester was niet altied op 't plein, dat wee' j' zeker ok nog wel. Jonge, ien keer bin 'k er achter weg told as een waarvelwiend. Miskien zit die deuke nóg wel in 't hekke.

D'r ston ok een pompe op 't plein. Ja wis. Doar was geregeld zoe'n zwembattien omme henne. Zeker, weet ik dat nog wel!

Nee, nee man. Die pompe stoat er niet meer. 't Is nu weaterleiding hê. Ja, za goat het. Die poal is ok al lange vort. Ondergronds hê. Ondergronds. Ja, de tied goat veurnut en de Stellingwerven goan gelokkig mit. Wie achterbliift het oldoan moe' j' mar rekenen.

'k Zal je wat vetellen. Ik hadde eerst een gedicht meaken zult op ons olde skoeleplein. Dat begon zo:

Ik weet niet, of jim het nog allemaal weten,
Mar 'k heb in Noordwolde op 'e skoelebaank zeten.
En noót za' 'k vegeten,
Dat veuran op 't plein die lanterenpoal ston
Te waachten, totdat de „velos”-tied hegon.
Och jonge, wat hê' we en kleren vesiefen!
En midden op 't plein ston een pompe.
We dronken er uut in een klompe.

Mar toen 'k zover was, bin 'k er in zitten bleven.
Ik kon nooit ien riemwoord meer vienen man! Dichter,
zeggen ze, doar moe' j' veur in de wiege legd
wezen. En bovendien: 'k heb mien neame tegen!
Wat zeg ie d'r nou zelf van:

Jan Aarm Ongelok, huusnummer 13!

JEHANNES, Poasvuur.

In: Stellingwerf 29 maart 1956.

181.

Stellingwerf ... 29 maart 1956.

POASVUUR.

Uut de donkere oavend lochte een vonk'
In het weilaand rechts van de stroat',
En 't lewaai van de kienderstemmen klonk
In uutbundig gelach en gepraot.

De vonke worde een rooie gloed ;
'k Zag er skaden veur langes goan.
En wat kleine jongies op een hoek
Bi'j mekaander te kieken stoan.

Ze hadden acht weken laank dapper sjowd ;
— De boereweagen trok zwoar.
Ze hadden de grote bulte bouwd,
En toen was het Poasvuur kloar.

Wat duurde het lange, veur d' oavend kwam !
Mar eindelijk, eindelijk tuch !
— Mit een steekgloed vatte de teertonne vlam,
Die Geert gister kreeg van de timmerman.
— Onbewegelik stonnen ze nog.

Vader en Moeke waren er ok !
Dóar an de aandere kaant.
— Een dikke donkere rookwolke trok
Vol vonken over het laand.

De jongies stonnen doar bi'j mekeer',
Onbewegelik. Toen — ien moment,
Bi'j het locht van het vuur, hè' 'k in d' iene weer
Mezelf in mien jeugd herkend.

Jehannes.

In: Stellingwerf 20 april 1956.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN

123. **JAN AARM ONGELOK.**

XXXVI.

An Olyphia.

Goed zo, kameroaden van de grune zode, wat hê' jim dat zundag weer prachtig vesierd, niet? Tjonge, jonge nog an toe. Olyphia an de kop, wie doet je wat? Ik zegge: wie doet je wat?

Trouwens, wi'j waren in onze jonge joaren ok niet mis heur! Kerel, wat is het er wel eens omweg gaan! As wi'j zoen stokkien leer op 'e kломpepunt kregen, reken mar de Munck, da' j' er dan waark mit kregen jongien!

In mien jongste skoelejoaren wa' 'k al ballejonge veur Olyphia. Op een vri'je woensdagmiddag stoa 'k zo een beetien te kieken noast de gool, doar komt inienen een skoever op doel, dat is klets! en doar lig ik op 'e grond te spartelen. Keihard tegen de bovenverdieping, man!

Ik weet nog wel, wie dat skot loste, mar 'k zal zien neame niet numen. Hi'j mog het eens wat sneu vienen, dat zien skot krek noast ging. Afijn, leater is ie onderwiezer worren en die skieten altied krek in de roze a' 'k het goed begrepen hebbe. Mit een beetien slootweater en een rooie búusdoek hemmen ze me weer opkalefaterd, en 'k was niet iens degra-deerd, ik blééf dus ballejonge.

A' j' tegenwoordig een tik op je heufd kriegen is het een lichte harsenskudding en moe' j' rusten. Mar dat zat er in onze tied nog niet an. Ie konnen hoogstens vetellen, da' j' baastenden piene in de kop hadden, mar ie mossen de volgende dag even goed noar skoele en toafels vegeten.

Mar dat dat Olyphia het dit joar weer zo best doan het, hê. Jonge, ik kan er nog nooit bi'j, en tûch is het zo. As ze 't nou aankem zundag weer zo netties doen in de Jouwer. Mar da' 's ofwaachten vanzelf.

Vroeger is het hiele bestuur eens een keer bi'j me west op 'e koffie. Nou, toen ze binnen kwammen, hadd' ik het al in de gaten; ze wollen me kieper meaken van 't eerste.

Ik bin er verder mar niet op ingoan, mar ik zegge tegen de veurzitter: „Veurzitter“, zeg ik, „bin ie het niet mit me iens, dat een klein ongelokkien in de gool het verliezen van de wedstried betekenen kan? zet mi'j dus nooit onder de latte!“ Nou, de veurzitter hadde de troanen in de ogen, mar verder androngen het ie niet.

Dat dat zoe'n mooie sport is, hê? Dat voetballen. Wat een ofwisseling zoe'n hiele wedstried deur. En dan moe' j' veur de oarigheid eens even noar de gezichten kieken buten het veld. As dat gien spanning is, weet ik het ok niet meer.

Jonge, dat ze zo goed speuld hemmen. Die elf man. Die ploeg as gehiel. Want niet de linksbuiten en niet de midveur, mar de ploeg legt de overwinning. Noordwolde mag trots wezen op zoe'n klub.

Mar is de kompetisie nou uut? *Netuurlijk niet.* Er kommen nog een peer wedstrieden. Iene winnen is genoeg veur het kampioenskop. En dan jongens, hogerop, noar de twiede! Loat nou eens even zien, wa' jim kunnen. Wees nou nog ien keer kerels, die weten hoe 't moet. Jeag mar eens een peer harden in het net. Loat ze mar opkommen!

Mar, er zal ok tegenstaand wezen. De aander geft hem niet zonder meer gewonnen. Hi'j slat weerumme. Soms eens mis, dan eens reak. Buug dan niet van zoe'n reake slag, Olyphia! Mar kom overende en biet je d'r deur!

As 't een beetien wil, bin 'k zundag in de Jouwer present. Ik mag greag op voethalvelden wezen. Vroeger al, toen 'k nog klein was. En ik hadde al-lient respekt veur de gladde pette van de pelisieman en de koopmansstok van iene van de bestuursleden. As wi'j die zaggen gingen we d'r al as heazen vandeur.

Ik bin nooit een groot voetballer worren. Nou begriep ik wel, dat hem dat dóaran lag, da' we gien speulveld hadden. Ik hope doaromme, dat de jeugd van tegenwoordig dat wel het. Wie wet, hoevule kampioenschoppen Olyphia dan nog eens beleven kon.

Mar veurlopig, jonges, staarkte! Loat zundag zien, wa' jim weerd binnen! Doe het goed, doe het sportief.

Buten de lijnen stoat ók:

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!

Stellingwerf 20 april 1956.

.... ze bin kampioen!

In: Stellingwerf 27 april 1956.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
124 JAN AARM ONGELOK.

XXXVII.

Allemoale pech, mar.... ze bin kampioen!

Wat een óngelok, wat een óngelok!

Loa' 'k je nou vetellen, da' 'k steevaste van plan was om vlieden zundag noar de Jouwer te gaan. Ik wol die dappere Olyphia-ploeg ok wel eens weer zien speulen, en — kampioen zien worren. Mar nou za' 'k wat uit de doekies doen.

Kiek eens, de Jouwer ligt bi'j ons weg niet veur de drumpel van de baanscredeure, en doaromme ha' 'k een auto huurd. Nou ja, een auto... Het was in elk geval een auto wést. Ver veur de oorlog, mar 't was er iene wést. Nuun het dan om mi'j een stok veroest pleatiezer op vier wielen, mar hi'j leup. Temenen, hi'j leup onder de haanden van zien eigener. Nou hadd' ik er wel een kleine gebruiksanziezing bi'j kregen, dat niet. „Kiek” zegt zien boas tegen me, „as ie opholt mit een „puf”, dan til ie even de moterkappe op, en dan trek ie stevig an dit droatien. Niet té hard, want dan knapt het! Holt ie op mit een „krak”, dan neem ie de skroevdri'jjer en dan dri'j ie disse moere een kwartslag noar links. Mar lat ie je in de steek mit een „hort”, dan moe' j' 'em doar een tikkien mit de heamer geven. Verder is ie prima, het bin een peer kleingheden, die j' evenpies weten moeten!”

Afijn, hi'j klapte de motorkappe weer dichte en ging noar huus.

Om twealf ure ha' we 't eten op en ikke an 't stuurwiel. Een beste roam an de starter, mar niks man; gien geluud. Nóg eens, nóg een keer, nog tien keer, 't léék er niet op.

Ik bedochte, da' 'k nou in 't zin kriegon mos, hoe

ie ophullen was. Mit een „puf”, mit een „krak”, of mit een „hort”. Ik ston buten, toen de eigener hem brochte. Hoe was 't ok alweer? Me dochte, dat het een „krak” west hadde. Dus de moterkappe d'r of, moere een kwartslag noar links dri'jjen. Ja, dat ha' 'k goed ónthullen. Ikke d'r dus uut, mar... wat was dat? Veurbaand leeg! Dan eerst mar een aander wiel er an.

Nou, ik wete niet, of jim wel eens een wiel an een auto zet hemmen, mar da' 's gien kienderwaark, dat kan 'k je wel vetellen. De lappen vel skeurden me krapan van de vingers of, en smerig man, smerig dat dat ding was! Mar hoe dan ok, 't kwam kloar. Drie kwetier in de soep, mar mit een peer kilometer d'r bi'j, kon 'k het nog krek doen. As dat r...ding nou mar ansloan wol. Eerst nog mar evenpies peberen. Mar niks heur! Dan toch de moterkappe d'r of. Ikke d'r wéér uut, trekken en sjourren an dat ding. Muurvaaste! Gien beweging in te kriegon! Mar inienen ging me een locht op. Mos ie... ja netuurlik man! Ie mossen eerst an die knoppe binnenin trekken. Ikke roetsie d'r weer in, trekken, floep! los was ie. Mooi zo! Nou de skroevdri'jjer d'r op, moere een kwartslag noar links dri'jjen. Nou, dat ding zat beheurlik vaasteroesd. Dan was 't die aandere zeker. Kerel, wat zitten er ok een moeren in zoe'n old roestding. Ja, dat ging gelokkig beter. Kwartslag, dus zo zowat. Weer peberen, gien geluud. Of was ie miskien blieden stoon mit een „puf”? Kon ok wezen netuurlik. Dan even an dat droatien trekken. Niet te harde antrekken, nou dat was er ok an te zien ok! 't Leek wel pakkedroad, nog te slecht om een klompe mit te krammen! Wéér peberen, gien geluud. Dan was ie miskien blieden stoon mit een „hort”. Even de heamer pakken. Doar sloan, wéér peberen, wéér niks.

Ten ende road, ikke noar zien boas. Bellen, op'e reamen kloppen, volk roepen, gien meenske thuus. Gien meenske! Dan zelf mar weer an 't peberen. Sloan, trekken, dri'jjen, gien skijn van kaans!

Mar inienen, inienen stoat er iene noast me. 't Is... 't is zien boas! „Wat nou Jan jonge”, zegt ie. „Doet ie 't niet?” Nou, wa' 'k zegd hebbe, bin 'k vegeten, mar 't hadde toch niet in de kraante mocht „Loat mi'j eens even peberen”, zegt ie. „Hi'j is soms wel eens wat mankennig”. Nou, dat hoeft 'ie me niet te vetellen, dat ha' 'k zelf al ondekt ok. Afijn, hi'j d'r in. „Mar Jan jonge”, zegt ie, „woar hè' j' de kontaktsleutel loaten?” „De kontraktsleutel?” zeg ik. „Dat wee' 'k niet. Ik hebbe gien kontraktsleutel zien.” Vuult ie in zien buse, zegt ie doodgemoedereerd: „kan ok niet Jan, want die hebb' ik bi'j ongelok in de buse steuken!”

Nou vróg ik je! Zoe'n autoverhuurder!

Twie tellen leater leup het monster, dat het een oarigheid was. Nou, ik douwde hem achter 't stuur weg, zoe'n hoast ha' 'k vanzelf. „Woar wi' j' henne Jan?” vrágt ic me nog onneuzel weg. „Nou”, zeg ik, „noar 't voetballen vanzelf. Noar de Jouwer”. „Ku' j' beter thuus blieden”, zegt ie. „De wedstried zal wel zoe'n klein uurtien oflopen wezen. 't Is half vief!”

'k Hebbe nog aanderhalf ure in spanning zeten. Toen heurd' ik veur de radio, dat het tóch goed oflopen was. Van harte jonges, mit dit kampioenskop. Gelok er mit!

Vandeage hè' 'k toevallig mit iene van de speulers proat. „We hadden het niet makkelik, Jan”, zee-d-ie. „Mar wee' j' wel, wa' we uiteindelik de moed weghcalden, om het tóch te winnen?” „Nee”, zeg ik, „gien idee van.” „'k Zal 't je in vetrouwen vetellen”, zegt ie. „We hadden allemoale het ver-rige proatien lezen van

Jan Aarm Ongelok, huusnummer.... 13!”

En nou is dit proatien eangelik uut. En de halve kolom, die de uitgever me veur mien babbelegoegies uutmeten het, is ok al weer (riekelik) vol. Mar kiek, toen 'k mien stokkien kloar hadde, toen bin 'k even noar Jehannes stapt. Hi'j sleup al, mar 'k heb hem wakker reupen. „Jehannes”, zeg ik, „Olyphia is kampioen!” „Wat zeg ie doar?” zegt ie „Ik zegge, dat Olyphia kampioen is!”

Afijn, hi'j het mitien de penne grepen, en doar broesde zien dichtoare henne man:

AN OLYPHIA.

Olyphia, jonges, jim bin kampioen!
Zó moet het! Zó liekt het er op!
Jim stoan an het ende van 't voetbalseizoen,
Hiel dapper, hiel fier an de kop!

Het ging niet vanzelf, er was tegenstaand zat.
Mar jim beten jim overal deur!
En iedere zundag presteerden jim wat!
Jim hullen de koppen d'r veur!

Ieder skot was gien gool, mar jim kenden
het goed!
Jim jachten ze netties in 't net!
Jim leupen jim lopies mit durf en mit moed!
Zo hemmen jim baargen vezet!

Olyphia, jonges, van harte gelok!
Zo stevig as 't kan fielsesteerd!
De spil en de doelman, ja, stok veur stok!
Jim bin het mit ere weerd!

„Friese Koerier... 15 mei 1956...“

Stellingwerfse riempies

263.

Onwewaacht Bezuuk

Zo mar inienen, onwewaacht,
Stapten ze bij ons binnen.
„As het past, dan blieden we een naacht!“
Dat waren de eerste zinnen.

Het waren olde kennissen uut
De Westhoek notebene!
We hadden een peer joar niks van ze heard;
Nou waren ze zomar veskenen!

Wat hê' we die oevend gezellig proat,
En een noffelik koartien legd!
Want netuurlik, het paste inderdoad,
Doar is verder gien woord van zegd.

Wat healden w' een olde koenen op!
En wat hê' we weer lekker lacht
Bij 't vetellen van een goets bak!
(In zoe'n onder-onsien mág 't!)

Ze wollen de volgende middag vort,
Mar dat mós jommes wel mislokken?
Want iene dag proaten is vuus te kort!
't Was al leate, toen ze oetrokken.

Het goet in de wereld miest „offisjes“
Zêlfs al veake tussen bekenden.
Mar geef mi' nou en dan mar eens
zo'n bezuuk
Van een stellegien olde vrenden!

JOUK

In: Stellingwerf 25 mei 1956.

25-5-56

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

Wegwedstrieden.

XXXVIII.

Even leden het in Noordwolde op 'e grösbeane weer deaverd van de motors.

Ik wete nog as de dag van gister dat dat moterresen begon. Wi'j waren toen van die skoelejongen, en we zatten er vol van. De beane was toen nog niet zo goed in order as nou, en ze reden ok zo harde niet, mar die eerste wedstrieden bin de mooisten west, die ik ooit zien hebbe. Hoe veake hè' 'k leater weer moterresen zien. Mar de grösplaggen bin nooit meer zó hoge de locht in slingerd, en de motors hemmen nooit weer zó bruld, en er is nooit weer iene zó over de kop goan, en het het nog nooit weer zó spannend west!

Zat hem dat in mien leeftied? Of in het feit, da' we nog nooit eerder zoks mitmeakt hadden? Het zullen die beide wel tegere west wezen.

Mar hoe dan ok, uut die eerste keer moterresen worden onze wegwedstrieden geboren! Of eanlik niet derekt, want eerst pebeerden we het ok in de beane. Mar omda' we gien motors haóden van lezer en stoal, mar doodgewone olde fietsen van roest en krammedroad, en omda' we bovendien gien benzine-motors in onze korpus hadden, mar kleine kwoajonges-longen, woar nog bi'j kwam, dat de pelisie ons meer as ien keer achter de bille-weagen zat, voldee ons die grösbeane mar moatig.

Ten einde road zochten we ons heil toen mar achter in de Ni'jbuurt, die nou „Nieuwstraat”, en in onze skoelejoaren doodgewoon de Jordaan hiette, en woar achterin een plantsoen lag, butengewoon geskikt veur een wedstried van vuuftig of honderd ronden.

Netuurlijk begon dat de meensken al riekelik gauw te vervelen, en toen er iene spiekerties ging streien — en nog wel van die gemiene blaauw-koppies! — was de oarigheid er hielemoale of!

Mar op een zundagmorgen kreeg er iene een idee! De Hoeve rond! Over 't west van Noordwolde, Veengoa, Steggerda, bi'j Roelef Schulting recht of noar De Hoeve, en dan over de Jokweg weer op huus an. En zien plan sleug in! We pebeerden het een keer, het voldee best, en zo worde „De Hoeve rond” veur ons een begrip. Het was onze wegwedstried. We kenden alle bochies op een prikkien, we wusten krek woa' we onze slag sloan mossen, we kenden elke koele en elke vekeerde stien. „De Hoeve rond!” Twie, drie keer in de weke reden we hem! Hoe we het precies uutrekend hadden wee' 'k niet meer, mar we zeden altied, dat het elf kilometer was. En as dat werkelijk woar is, dan moe' 'k nou toch wel tot de slotsomme kommen, da' we op onze oldé karregies tot een beheurlike prestoasie kwammen. Want dat het rekord op 24 minuten ston, dat wee' 'k hiel zeker, en dat vegeet ik van mien leven niet weer. Dat zol dan dus betekend hemmen een gemiddelde van 27½ km!

Ik wete nog best, da' we ok an een bepoalde „taktiek” deden. Ongelokkig was degene, die veur de eerste keer mitdee, en nog al wat vebeelding hadde van zien kunnen. We leuten hem netties de kop nemen, en dreven hem zo op, dat ie in Steggerda al noar oasem hápte, en even verder in de baarm lag. Noar zoe'n iene ommekielen deden we niet, hoogstens zeden we 'm vrendelik goeien-dag. En een volgauto bezatten we niet, om hem op te pikken....!

Ik kan je wel vetellen, da' 'k altied iene van de goeien was. Mar winnen hè' 'k onze ronde nooit.

Ien keer was dat hoast gebeurd, mar een aander skeut me nog krek mit zes man vebi'j. En die aandere keer dan, toen 'k deur 't hiele fream henne zakte! Of toen me de trapper ofbrak! Of toen 'k uut de leste bocht skeut! Of toen 'k de baarmsloot niet zag, die vol weater ston....!

As ik toen een reesfiets had hadde, wie wet hadde de „Tour de France” wel reklame meakt mit de deelnoame van

Jan Aarm Ongelok,

Huusnommer13!

Stellingwerf 8 juni 1956

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

126

XXXIX.

Visken.

Die eerste juni is altied al een gedeankweerdige dag in mien leven west. Teménen veur zover het me hugen mag.

Ie moen weten, 'k bin een visker tót en mét! En zo gauw de dag kommen was, trokken wi'j er as skoelejongen op uut. Een bonestok onder de rechteraarm, een stok bientoew in de linkerbroeksbusse, en een vishoakien tussen doem en wiesvinger. Zo gingen we noar de Wetering, noast het Tillegien, en mit een beetien gelok healden we een klein witvissien, of in elk geval wel een peer natte bienen op!

Ik was mit dat visken nooit bár gelokkig. Een olde iezeren ketel het mien zwoarste vangst west. Ien keer kree' 'k het hoakien in de vinger. Afijn, wi'j een posien an 't prutsen, mar 't wol d'r niet weer uut. En ikke — roazen gien gebrek netuurlik: — op huus an. Nou bi'j veur 't ongelok geboren of ie bin het niet, (ik bin het tussen hoakies wel!) en dóarom was mien Vader krek hen te melken en Moeke niet thuus. D'r kwam een buurvrouw an te passe, en die zee: „Jan jonge”, zee ze, „ik zal mit je noar de dokter goan!” En zo gezegd, zo gedaan, ikke bi'j heur aachter op 'e fiets, mit bonestok en al, en noar de dokter toe. Die hadde 't melken zeker al doan, hi'j was in elk geval wél thuus. Nou, ie begriepen, dat ie reer opkeek, toen ik doar zo mit mien hiele hutten-mit-muttien onder de aarm zien spreekkeamer binnenstapte. „Mar wat zal me nou gebeuren?” zegt ie. Ja, hi'j zee het op zien Hollaands, heur. Hi'j was al hiel wat joarties in de Stellingwerven, mar Stellingwerfs hadd' ie miskien nog wel nooit heurd, want dat proatten de meensken nooit tegen hem. Doar sjeneerden ze heur toentertied nog veur moe' j' rekenen....

Afijn, hi'j zee: „Wat heb ik nu an me fiets hange?” En trok ie een gezichte van zeuven deagen storm en onweer. Mar ik kreeg toch al gauw in de gaten, dat ie lozer was as mien buurvrouw, want hi'j knipte in elk geval het touwgien deur, en toen kon 'k eindelijk die bonestok eens een keer dealeggen.

Nou, toen was 't gauw gebeurd. D'r kwamen nog wat messies en wat flessies, en wat troanen en wat tangen an te passe, mar eh, kloar heur! Lappien d'r omme, en toen mar weer aachter op 'e fiets en op huus an. Mar onderweg skeut me wat in 't zin. Ik zegge tegen buurvrouw: „Buurvrouw, ik moet er of!” Afijn, op 't zelde ogenblik spring ik er of, en loa' 'k nou wat pech hemmen, krék mit het lappien in een varse peerdebult! Mitien zet ik het trouwens al weer op een lopen, terogge noar de dokter. Ik belle an, hi'j doet zelf de deure eupen, ik zegge: „Dokter, of ik astubliet m'n hakie weerom mag hebbe!”

Nou toen wás het storm en onweer, niet zunig! Mar op 't leste zegt ie: „Wacht even, 'k zal 't halen!” Tien tellen leater was ie d'r weer. „Asjebliet”, zegt ie. „En het deeg zit er al an!” Mittien klapte de deure dichte. Ik hekeek het hoakien, och heden! Een stokkien van mien linkerwiesvinger!..

Niet, da' 'k toen in ien keer de oarigheid van de visker'ije of hadde heur! 'k Heb het nog jaaren volhullen. Veural toen 'k wat older worde. We bin wel noar Appelske west, en noar Wolvegna en noar Stienwiek. Overal hak-vis zat heur. Overal hak-vis zat. Ok wel eens bot netuurlik, ok wel eens bot.

Nou bin 'k de eerste juni weer hen te visken west. Zonder bonestok en bientoew, mar mit eerste klas bamboe en staark kattedaarm. Mar wat gefft het? 'k Hebbe evenmin wat vongen as in mien skoelejoaren noast het Tillegien in de Wetering.

Het gelok is niet weglegd veur een

Jan Aarm Ongelok, huusnummer 13!

JOUK, Westhoek.

In: Friese Koerier 9 juni 1956.

Friese Koerier ... 9 juni 1956 ...

264

WESTHOEK

*Wat is er mooier, as de sunne skient,
En 't riepe huj in golden oppers stoat?
Wat is er mooier as de dageroad,
En as het zaachte soesen van de wiend?*

*Wat is er mooier as het bugend riet,
Waar karrekiet zien nust an wiegend weater bouwd,
En roep van tureluur mit die van kiwiet trouwt?
Wat is de horizon oneindig-bried!*

*Wat is er mooier as de Lendediek
Vol zwartbont vee? — Een skip dat verder drift.
Een reiger in de locht, die suver sirkels skrift.
Wat is de wereld hier oneindig riek!*

*Wat is er mooier as de Westhoek zelf?
Waar vlochten voegels tierelieren en plezieren,
En bonte bloemen bliede brulloft vieren!
Zoe'n wiede wereld, en Zoe'n hoog gewelf!*

JOUK.

JOUK, Visken.

In: Friese Koerier 19 juni 1956.

„Friese Koerier“ - 19 juni 1956...

FRIESE KOERIER

265.

VISKEN

As het lokkende deeg in de diepte vezinkt,
En het zunnegien bried op het weatervlak blinkt,
Is 't goed visken.
As het dobbertien stillegies, stillegies drift,
En een skrievertien wondere roadsels beskriift.
Is 't best visken!

As de leeuwerik hoge zien jubellied zingt,
In de verte de roep van een koekoek weerklinkt,
Ku' j' genieten.
As het laand in uutbundige kleurenpracht stoat,
En een zeilskip geluudloos veurlanges goat.
Is 't genieten!

Want wie vist om de vangst het een zielig bestoan,
En hi'j hadde d'r miskien mar goed an doan,
Het te loaten.
Mar wie zicht, wat er ál om hem henne is.
En wie heurt noar het grote Geheimenis,
Kan mit beesten en bloemen proaten.

JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies.

In: Friese Koerier 28 juni 1956.

Friese Koerier ... 28 juni 1956

Stellingwerfse riempies

As je tunegien weer „ploegd“ is,
As er vrot en zwiet en zwoegd is,
As de bloemegies goan blujjen,
As de boonties stoan te grujjen,
Bi' j' dan niet een beetien wies
Op die eerste haand redies? 266

Ma' j' wel ooit zo lekker eten,
Ooit zo te genieten zeten,
As wanneer de eerste sload
Uut je tuun op toafel stoat?

Zag te eerder zokke kleuren?
Reuk te eerder zokke geuren?
— Op 'e bloeme-maark miskien? —
As in 't eigen tunegien?

Och, er wordt een bulte proat:
„Vuuftien cent een kroppe sload!
„Ka' j' dan in de tuun goan stoan?
„Ku' j' 't niet beter kopen goan?

Tuunman, trek het je niet an!
Want ze weten er niks van!
Kopen, da' 's een dom gedoe!
Al wa' j' healen,
Moe' j' betealen!
In je tuun krie' j' rente tóel!

JOUK.

In: Stellingwerf 6 juli 1956.

Stellingwerf ... 6 juli 1956 ...

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN

JAN AARM ONGELOK

XL.

Slingeren.

127
Van de weke zag ik een stelletjen skoelejongen speulen. Och, da' s niks bezunders netuurlik, ie zien het — gelokkig! — elke dag. Hardlopen, slo-tien springen, Indiaantien-speulen, het bin allemoale van die dingen, die bi' de jeugd heuren, en die we d'r ok niet greag in missen wollen.

Mar disse jongies deden wat aandes! Ze waren an 't slingeren. Nou betwiefel ik, of ie weten, wat „slingeren” is. Nou dan, d'r bin twie soorten van slingeren. In de eerste plak ku' j' slingeren op 't skoeleplein. Een stok of wat jongen — hoe meer hoe liever! — geven mekaander de haand, en los goat ie! In kris-kras bochten over het plein, en pas op wie achteran hangt, want die wordt het bokkien! An dat slingeren beweert ik zoere herinne-ringen, in de vorm van vestoekte polsen, kni'jjen, aankels en ingewaanden! Doarom was het op ons skoeleplein vebeuden, en omdat het vebeuden was, riskeerden we het zo greag een keer. (Zo was de jeugd vroeger!) Dat slingeren deden de jongies niet. Nee, zie slingerden hiel aandes. An een takke. Kiek, die takke hong wat lege noar beneden. En onder die takke was een sloot. A' j' nou op het uterste raantien van die slootwal gingen stoan, ko' j' die takke krek pakken. Dan trok ie hem op je an, ie pakten zo hoge mogelijk beet, en roets! doar ging ie noar de aandere wal.

Toen ik die jongies doar zo zag speulen, toen docht ik weer an „Domenee's tuun”. Domenee's tuun, dat was de tuun van de pasterie op het oost van Noordwolde, en elke dag as wi'j noar skoele gingen, kwammen we doar langes. Om die tuun was een sloot, en vlak noast die sloot stonden ike-bomen. Iene van die ikebomen hadde een takke, die wat leger hong as de aanderen, krek boven de sloot. Afijn, ie begriepen het al, dat was onze slin-gertakke.

Wi'j waren er miskien al joaren langes lopen, zonder die takke te zien, mar inienen op een dag kregen we 'm in de gaten, en kloar was Kees! Jonge, wat was dat een fijne slingertakke! Wat be-weer ik doar natte herinneringen an!

Ik was niet iene van de driesten, dat begriepen jim wel. As winters de eerste voefien veur voefien over het ies skoffelde, zat ik bi' de kachel thuis. (Te sokke-dreugen!) En toen de eerste an de takke slingerde, toen hul ik mi'j mooi wat achterof. Mar op 't leste, wat moe' j' hé? Ik goa dus ok op het uterste raantien van de sloot stoan, ik rekke, om die takke te pakken, ik rekke te kort, ik rekke nóg eens, ik skiete veurover op 'e kop in 't wea-ter! Hadd' ik mien kameroaden nog nooit zó lachen heurd!

Afijn, ik kwam vuus te leate op skoele netuurlik, en toen 'k eindelijk op 'e drumpel ston, zegt de meester: „Zo hadmeester!” En verder gien woord. Fijne kerel was dat! 'k Hoefde niet iens noa te blieven.

's Middes noa skoeletied gingen we d'r weer henne vanzelf. Ikke ok. Wat moe' j', hé? Eindelijk kwam ik an de heurt. „Pas op, Jan”, zeggen de jongen, „pak hem!” Nou, ik kreeg hem heur! En a' 'k nou wat zenuwachtig west hin, of aandes wat, dat wee' 'k niet meer, mar in elk geval, ik pakke een krummeltien te lege beet, en — tjoep! skep ik krek heide klompen vol in de sloot. Mar ik was er! Ja wis man! Ik wás er!

Nou, welke jonge geft er om een peer natte sok-ken? Een Noordwoldiger skoelejonge niet. Toen niet, en nou niet!

Volgende dag, wi'j vanzelf wéer noar Domenee's tuun. „Nou za' 'k een beetien hoger beetpakken”, docht ik zo bi'j mezelf. En ja heur! Prachtig over de sloot, en Omda' 'k wat hoger beetpakt had-de, kon 'k moe' j' rekenen krek de aandere wal niet healen, mar ik loate tóch los plomp! nou op 'e rogge in 't ziepsop! Lachten ze weer, dat het baaste!

Zee de meester weer: „Zo badmeester!” Hoefd' ik wéer niet noa te blieven! FIJNE kerel was dat!

Nou bin d'r onder de meensken kindervrenden

(zoas onze meester!), en kindervrienden. Zoen kindervriend moet er beentied in de hant woord hemmen, mar wie 't was, daar bin ik nooit achter kommen. Toen wi'j op 'e skoelebaank zatten, zeagde die onze slingertakke half deur. Niet hiele-moale d'r of, dat zol in elk geval nog „sportief” west hemmen, nee, half deur.

Wi'j 's middes weer as heazen noar Domenee's tuun, en toen de eerste krek midden boven de sloot hong krak! — ploemp!

Het was alwээр:

Jan Aarm Ongelok, huusnummer 13!

JOUK, Stellingwerfse riempies; "Modern".

In: Friese Koerier 6 juli 1956.

Friese Koerier, ... 6 juli 1956.

Stellingwerfse riempies

„modern” 267

er ston een kebouter
in 't lende-land
die beston wut louter
ostende-zand

en de wiend was west
zong de horizon
mar hi'j zong niet best
want hi'j zong in bonn

en een ekster lag
in een koekoeksmust
en wat die die dag
van de wereld wust

mar boven de wereld
was de locht
en de dauw die perelt
op elke bocht

er ston een kebouter
in 't lende-land
en die ston doar louter
mit een gold vol haand

't was kwart over elf
zee de vuilnisman

— — — — —
Nee, ik snappe d'r zelf
ôk gien riegel van!

JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; An Popke Lap.

In: Friese Koerier 12 juli 1956.

Lap raakte 14 juli weg! PJ

WONDERDAG 12 JULI 1956. „Friese Koerier“

Stellingwerfse riempies

AN POPKE LAP

die vandeage 90 joar wordt.

Nee, Lap, die middag zu' we wel niet weer vegeten!
Wat hê' we doar gezellig op je keamer zeten,
Die kleine keamer, mar zo riek, zo riek!
Doar lag een skat an goed, beskilderd en besneden,
En mennig stokkien is deur onze haanden gleden.
Wat hê' we veake zegd: „En dát dan! Kiek!“

.....
Zo skreef ik, viuf joar leden, jon ter ere,
En 't is ok zo, da' k nóg d' herinnering bewere
An disse middag, doar in Skaarpenziel.
Wat hê' we toen een pracht en proal bewonderd!
Wat het jouw waark, jouw Keunst, ons verre overdonderd!
En wat getuugde alles van een eigen stiel!

Mien vrouw hê' j leater die segare-koker geven.
Een kokesneute — en doaronder stoat je neame skreven.
DIE STOAT OP ONZE SKORSTIENMAANTELE, LAP!
As we 'm vandeage wêér bekieken, en je neame lezen,
Dan zu' we in gedachten in jouw keamer wezen!
GEFIELSETEERD LAP, MIT DE GROTE STAP!

JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; Ronde van Frankriek.

In: Friese Koerier 20 juli 1956.

Stellingwerfse Riempies 269
Ronde van Frankriek

Friese Koerier 20 jul 1956

Ze bin weer an 't toeren!
Ze bin weer van start!
Hoe zullen ze boeren?
Het goat hard om hard!

Wat zullen ze jeagen!
Baarg op en baarg of!
In donkere deagen,
In zwiet en in stof!

Wat zullen ze trappen
Om ien minuut tied!
Wie zal het hem lappen?
We weten het niet!

We kun enkel hopen,
Dat „onze” ploeg ok
Wat pikt van de „knopen”,
En van het Gelok!

JOUK.

In: Stellingwerf 27 juli 1956.

Stellingwerf 27 juli 1956

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN

128. JAN AARM ONGELOK.

XXXXI.

Vekaansie.

Nog iene weke jonges ! Dan hê 'k vekaansie !
Ik hope, dat jim weten, wat vekaansie is ! Mar och, wie wet dat tegenwoordig niet ? Miskien de kleine zelfstandigen. Dan moe' we d'r mit mekêre veur zorgen, dat die de kaams ók kriegen !

Och, wat leven wi'j op het ogenblik eanlik in een mooie tied. Zomar een weke d'r tussen uut. Dat ha' j' eens an je Grootvader vetellen moeten, die dag-in, dag-uut in de baggelbak ston te venetrappen, of mit de zende op 'e rogge deur Frieslaand trok, of bi'j onze buren, de „Poepen” diende, als stalknecht.

Ik goa hier netuurlijk niet an poletiek doen, en ik hebbe d'r ok gien sikkepittien vestaand van, mar dat nemt niet weg, da' we altied grote dankberheid veskuldigd blieden an de grote veurvechters veur een meensweerdig bestoan !

Nog iene weke jonges !

En onwillekeurig goan mien gedachten terogge noar vleden joar. Toen bin 'k noar de zee toe west ! Ja, werachtig ! Noar de grote zee ! Noar de échte zee !

Nou, ie zien mi'j deank al lopen, zwembroekien an, rooie rogge, zonnebrille veur de kiekkassies, in het hiete zaand van Skeveningen. Kerel, wat was 't er waarm ! Nee, in het weater bin 'k niet west. Pas op ! Mien Moeke het van jongsof tegen me zegd : „Jan, jonge, blief altied mit beide bienen op 'e grond stoan !” En doar hol ik me an. Trouwens, ik bin een kiend van het laand. Het weater ligt mi'j niet, en mi'j ligt het weater niet.

We sleupen 's naachts in een lek tentien, en mien vingers stonnen kroem van het aansichten skrieven.

Toen we weer thuis kwammen — noa een weke — wa' 'k ziek. Doodziek. Ik bin mitien noar de dokter goan. Nou, die beluusterde me, en hi'j klopte me mit een heamertien op 'e knijjen, en ik mos mit dichte ogen het puntien van mien eigen neuze anwiezen. Nou ha' 'k dat leste, dat ha' 'k vekeerd begrepen, want toen pakt' ik hém bi'j de neuze. „Hindert niks heur”, zegt ie. „Ik hebbe d'r al zovule bi'j de neuze neumen !” Nou, dat ondekt' ik leater ok wel, mar 't was toch eerlik, dat ie er rondweg veur uutkwam !

Afijn, op 't leste skreef ie alles in een dik boek, en toen zegt ie tegen me : „Jan”, zegt ie, „ie bin overspannen ! En ie hemmen ok een fekkeltien last van rimmetiek. En d'r zitten een peer pieperties in je borst. Wor ie behoefte an hemmen, dat is an vekaansie. Ie moen eens veertien deagen je waark loaten en d'r hielemoale uut ! Veertien deagen noar zee ! Dat zal jou goed doen !”

Nou, ik bin vanzelf weer gewoon an 't waark goan de volgende dag, en drie weken leater wa' 'k de olde weer !

Ze zien mi'j van 't joar in Skeveningen niet weer ! Ik hebbe nou een aander plannegien kloar. Moe' j' eens kieken :

Eerste dag : 's Morgens de tuun opknappen, 's middes visken in de Lende bi'j Kontermans.

Twiede dag : Op 't fietsien de hiele Westhoek deur. Genieten van het mooie laand en van de frisse locht.

Darde dag : Knienehokke timmeren.

Vierde dag : De hiele dag noar Appelska. Lekker lui in 't zaand liggen. Even noar de speeltuun, wat dri'jjen, was skommelen, glassien ranja en een ijsko.

Vuufde dag : Fiets opknappen. 's Middags even noar de Tuunbouwskoete in Frederiksoord.

Zesde dag : Rondzwaarven in d' leze of Bosoord of Bekoop.

Zeuvende dag : Lekker lui wezen !

Nog iene weke ! Jonges, dan hê 'k vekaansie !
En veur de dokter vaalt er van 't joar iekker niks te vedienen an de sloppe korpus van
Jan Aarm Ongelok, huusnummer 13 !

JOUK, Stellingwerfse riempies; Giethoorn.

In: Friese Koerier 4 augustus 1956.

„Friese Koerier“ 4 aug. 1956

Stellingwerfse Riempies

Giethoorn ²⁷⁰

Giethoorn, dorpjen vol illusies,
Mit je olderwetse huzies,
Mit je kleine, smalle voarten,
Mit je wiede weaterkloarten,
Mit je punters en je preamen,
Da' 'k je nou veur 't eerst' bezochte,
Giethoorn, dorpjen,

'k moet me skeamen,
Da' 'k niet eerder an je dochte.

Giethoorn, dorpjen mit je vonders,
Mit je broggies en je wonders,
Mit je kraggen en je buzen,
Giethoorn, jou eens te deurkruzen
In een boot; de golvies klotsen
Zachies, b'tj het zunnestroalen,
Op de wallen — speulser — botsen
Op veweerde vonderpoalen.

Giethoorn, mit je grote plassen,
Waar de witte meeuwen krassen,
Waar het kroelt van koppels enten,
Winkeliers in punters venten,
Giethoorn, dorpjen, jou belevan,
Dat goat niet in de bedrieven
Van een kleine rondvoart even.
Dat is: — simpel deale-skreven —
Stille wezen,
 stille blieven.

JOUK

Stellingwerf 10 aug. 1956.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

XXXXII.

Kauwgom.

Het spreekwoord zegt, dat de gelegenheid, de dief meakt, en ik bin er om je te bewiezen, dat dat een waarheid is as een stiekelvarken!

Kiek, bi'j ons op de Legere Skoele zat het zo, dat ien ure in de weke de domenee op bezuuk kwam veur de hoogste klassen. Nou was dat een hiele beste domenee, dat moe' 'k d'r mitien bi'j zeggen. As hi'j ons veteide van Jozef, of van aandere bubelse feiguren, dan hongen wi'j om zo te zeggen an zien lippen, en dan speet het ons, as het uurtien omme was, en de meester weeromme kwam veur de klasse, om ons in de nuchtere dingen van het deagelikse leven op te voeden tot eezeme burgers van het vaderlaand, die lezen, skrieven, rekenen en nog een hiel klein krummeltien meer konnen, en die wusten, dat Michiel Adriaansz. de Ruyter as skoelejonge op 'e toren van Vlissingen klom, en dus een grote bandiet was, en dat van die twee plakken op Goeree-Overflakkee de linkse Sommelsdijk, en de rechtse Middelharnis hiette, wat overigens gien meenske nodig het om te weten, nou in Zuid-Hollaand de wegwiezers ok uutvunnen binnen.

Afijn, om op die domenee terogge te kommen, dat was een hiele beste broave man, dat hé 'k al veteld, mar — alweer zoas het spreekwoord zegt — „elke gek het zien gebrek”: domenee hadde vuus te vule vertrouwen in de deugden van zien leerlingen en die leerlingen hadden dat rap in de gaten kregen.

Het was noamelik zo, dat wi'j elke keer as domenee op skoele kwam, twee senten mitnemen mossen, as een kleine bi'jdrege tot het waark van de Zending. Nou hadde domenee dus een klein boekien hemmen moeten, mit onze neamen netties onder mekaander, en doaraachter het antal keren, da' we die twee senten ok inderdoad mitnemen hadden. Mar dat boekien ontbrak! En mit dat boekien ontbrak de hiele kontrole op onze bi'jdregen veur de Zending. En het duurde niet lange, of as domenee deur de klasse ging mit zien vroagende rechterhaand, dan klonk het van alle kaanten: „Vegeten domenee!” En dan was zien antwoord altied weer: „Volgende keer vier meenemen hoor!”

Ik durve het nou wel eerlik te bekennen: wi'j vegatten die twee senten nooit. Wi'j zorgden er wel veur, da' we ze niet vegatten. Want veur die twee senten ko' j' bi'j een winkel onderweg ok twee stokkies bloaskauwgom kopen. Ie kennen het wel, deank, bloaskauwgom, van dat lekkere, toaie, sappige spul, dat mit een pets! uut mekaander springt op ongelegen plakken en ogenblikken, dat zo lekker kleverig in de broeksbusse plakt, of as een klein onskuldig propchien in een skoelevak hangt, altied kloar veur het gebruik.

Die veleiding was ons te staark!

As domenee een klein boekien had hadde, mit onze neamen netties onder mekaander.... Of as er nooit een fabrikant zo gek west was, om dat goed uut te vienen.... Of as wi'j wat meer verantwoordelikeidsgevuul had hadden.... Dan was dat nooit gebeurd!

Ien keer het mi'j die bloaskauwgom trouwens reer in de meage zeten! Wi'j hadden goed en wel ons stokkien kocht en hussen de keaken skeuven, of inienen — floep! vort was het! Deurslokt vanzelf! Kerel, wat skrok ik doarvan! En de jongen er allemoale mit ernstige doktersgezichten ommehenne. Noa een boel heineweer geproat, was de algemiene konklusie, dat een bliendedaarm-operoasie niet meer te veurkommen was, of het mos wezen, da' 'k liet vortspoelen kon mit een hieleboel weater. En dus gingen we in optocht noar de pompe bi'j Beugeling, en doar dronk ik klompen vol weater leeg.

Drie weken achter mekaander het domenee van al zien leerlingen twee senten in de haand kregen. Hi'j wust niet, wat ie d'r an hadde, de goeie man. Mar toen ik noa een maand nog nooit in het ziekenhuus lag, toen worden we zachiesan weer wat driester. En noa zes weken begon zelfs ik het weer lekker te vienen.

Mar zól het gebeuren, da' j' ooit een bliendedaarm integenkommen mit een gruu propchien d'r in, dat mit een pets! uut mekaander springt a' j' er tegenan bloazen, reken dan mar, dat het die is van Jan Aarm Ongelok, huusnommer..... 13!

Friese Koerier 15 aug. 1956. -

271
V

URK

*Zeg Urk, ik hebbe an je haven stoan,
Waar witte meeuwen lege over 't weater vleugen;
De netten hongen in de mast te dreugen;
En 'k hebbe skepen in en uut zien goan.*

*Ik heb de visofslag geliek bezocht,
De grote wiezer dee mar niks as dri'ffen;
En an de weaterkaant, waar westenwi'nden wi'ffen,
Hè' 'k een peer kilo Urker snoekboars kocht.*

*'k Bin deur je stroaten goan, waar wasgoed hong,
En 'k heb je olde klere-dracht bekeken.
In een kafee bin 'k in een hoekien deale-streken.
Doar waar de grammefoon zien zeemanslieties zong.*

*Zeg Urk, old eilaand van de Zuderzee,
Waar ieuwenlaank de golven om je klotsten,
En soms mit woest geweld op diek en wallen botsten.
Zeg Urk, vuul ie je hier nou nog wel op je stee?*

*De jeugd het mit je olde dracht ofdoan,
Een zwaarm toeristen komt je dorp bezetten;
De tillevisie en de nijlonnetten
Zeg Urk, hoe lange blief ie nog bestoan?*

JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; Appelske.

In: Friese Koerier 30 augustus 1956.

Friese Koerier ... 30 aug 1956...

272.

Stellingwerfse riempies

Appelske

Appelske, dorp mit je zaand en je dunen,
Grevende skoppies en lachende jeugd,
Appelske, dorp mit je wiegende krunen,
Jou weer te zien doet me altied weer deugd!

Appelske, dorp mit je speultuun vol wille,
Dri'jjen en glieden en lachen een lust,
's Oavends, jc bossen zo vredig, zo stille,
Zaandkoelen, ienzem in naachtruste sust.

Appelske, dorp mit je zwembad vol leven,
Zunne op 't weater, uulbundig en drok,
Of in je stilte een iekhoorn zien zweven
Slingerende patties, vol innig getok.

Appelske, dorp mit je rieke kontrasten,
Doodstille plakkies, kefees vol meziek,
Elke keer weer a' we j' even verasten,
Meakt' ie me bliede, gelokkig en riek!

JOUK.

Friese Koerier ... 7 sept. 1956 ..

273

Stellingwerfse riempies Callandsoog-augustus '56

Ienzem en veloaten ligt het strand
Onder de lege locht mit wiend en regen.
Drie donkere feguren in het zaand
Skoeven in regenjassen de broesende golven integen.

De tenties bin, van zee of, ommedri'jd,
En 't zeil hangt strak en stief en viezig noar beneden.
Vlak veur de ingang is een zaandduun wi'jd:
Dat hier bewoners waren is al lange leden.

We zitten veur het ream van een kefee,
En huveren bi'j het goelen van de wiend,
En kieken noar een vissersboot op zee,
Die dán weer hoge optilt, dán vedwient.

Zo is het: Callandsoog — augustus '56:
Wiend en woest weater, en een eak'lig leeg stok strand.
We drinken waarme koffie, en dan gaan we weer noar huus toe,
Waar het beheaglik is, omdat de kachel braandt

JOUK.

Stellingwerf, 14 sept 1956.

Ik hebbe een buurman, wat niks bezunders is netuurlijk!, mar die buurman beweert altied, dat de fiets de mooiste uitviending is van de veurige ieuw.

En a' 'k het goed bekieke, moe' 'k hem volkomen geliek geven. Netuurlik is een auto een mooi ding, en netuurlik is een motor een kostber bezit, en netuurlik sprekt de bromfiets ok een woortien mit, mar het bin allemoale dingen, die guldens in de weke kosten. En zoe'n gewoon rip-rap fietsien is mit senten te beleggen!

Niet altied hemmen de fietsen er zo uutzien as tegenwoordig. Ie kennen ze nog wel deank, of uut de werkelikheid of van een pleatien, die hoge dingen mit dat geweldige veurwiel en dat kleine aachtterradd. Op zoe'n fiets hebb' ik het fietsen gelokkig niet leerd. Ok niet op een sirkusfiets, die onder het rieden uut mekaander vaalt, en woar allient een zadel en een rad van overblieven. En ok al niet op een driewieler, zoas die in gebruik west binnen veur olde meensken, die het „echte” fietsen niet meer onder de kni'je kriegen konnen. De Noordwoldigers zien hem nog wel rieden deank, mit zien zakkien zaand veurop!

Nee, ik hebbe het fietsen leerd op een doodgewone olde damesfiets, zoe'n iene mit een klein rattien veur an 't fream, een rattien, dat naargens ontbrak en ok naargens goed veur was.

Kiek, in mien jongestied mos ie het fietsen nog leren. Tegenwoordig hoeft dat niet meer, de jeugd wordt er nou zogezegd mit geboren. Da' 's het beste bewies van de veuruutgang van onze beskoaving, zeg ik altied mar....

In elk geval, op een kwaoie dag klom ik op dat ding en ja man! Nou is het moeilikste van 't hiele fietsen, dat is het trappen. En dus keek ik goed noar de trappers, of die wel in de rondte kwammen. En omdat er nou toevallig een stien wat slimme reer in de weg lag — tegenwoordig komt dat in de gemeente Weststellingwerf gelokkig niet meer veur! — wa' 'k nog mar drie meter vort, of ik lag al op 't asfalt. (Da' 's bi'j wieze van spreken vanzelf, want het was een klinkerweg). Afijn, de belie was kepot, en de elleboge deur 't bloesien henne, en d'r kreakten een peer ribben in mien meagere karkassien, mar verder leup 't goed of.

„Ie moen niet noar de trappers kiesen”, zee mien roadgever, „die kommen vanzelf!” (Nou, vanzelf?!) „Verder veuruut!”

Nou ik dochte, a' 'k dan niet noar die trappers kiesen moete, loa' 'k dan in elk geval dat veurwiel in de gaten hollen, want woar dat komt, kom ik even leater ok! Dus ikke mit een beetien hulpe weer in 't zadel, en de ogen strak op de veurbaand. Mar omdat doar nou toevallig een flinke koele in de weg zat — ik zegge mit opzet zat, om gien kwaoie gezichten te kriegen! — lag ik vuuf meter verder al weér tegen de „vlakke”. Afijn, trapper vebeugen, inwendige kneuzings, en wat smartlappen, dat was alles.

„Ie moen niet noar 't veurwiel kiesen”, zee mien roadgever. „Dat dri'jt vanzelf!” (Nou, vanzelf?!) „Verder veuruut. En kiek nou noar de dingen, woar 't niet tegenop rieden moeten!”

Ik hoopte al stiekum, dat ie die trapper mit weer recht kriegen kon, mar hi'j hadde klompemoat 33, en dat zegt genoeg! Drie minuten leater reed ik alweer. Nou ston doar even verderop een poal in de baarm, en die hul ik dus mar goed in het oge, want doar mos ik in elk geval niet tegenop. Afijn, het ging mi'j krek as Dik Trom, mar in die zien geval was 't een skorstienveger, en bi'j mi'j was 't een keiharde poal!.....

Drie weken leater bin 'k weér opstapt, en as het hem nou in dat ni'je veurwiel, of in wat aandes zat, mar ik kon het! Zomar! Rieden man! En bliede! Dat ku' 'j je veurstellen zeker! Dorp deur! Neuze in de wiend! Mond bi'j de oren!

Kommen we an de Dwarsvoart, en inienen, kan 'k het stuur niet meer hollen, het wrikt, het slingert, en doar.... tjoep!.... skiet ik er op 'e kop mit fiets en al in! In die Dwarsvoart! Mar ok floep! Klim ik zonder fiets er op de aandere wal weer uut!

De fiets hemmen ze leater opvist. En wat was er an de haand? Het stuur was vaestelopen!

De volgende dag he' 'k een aander fietsien kregen. Het was de eerste herenfiets van

JOUK, De R zit in de maand.

In: Friese Koerier 21 september 1956.

„Friese Koerier“ 21 sept. 1956.

De R zit in de maand

274

De R zit in de maand!
De R van Rimmeriek!
Van storm en leverRoan!
Het klinkt melankeliek.

Die R, dat is de gRiep!
De dokteR en de Regen!
De heeRd, de antResiet!
De moddeR van de wegen!

Mar het is ok de R, de grote R, van vRede!
Van Rood en bRuun, in Rieke kleuRenpRacht!
Het is de R van Ruste en van Rede,
Noa al dat drokke, zoemarse gejacht.

September, skeam je niet, dat ie die letter dregen,
Kom mar gerust, regeer mar over 't laand!
Elk joargetiede het zien eigen veur en tegen,
Mar het is goed: zó kwam het uut Gods Haand!

JOUK.

Stellingwerf 2 nov 1956

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

131

XLIV.

Zwiegen.

Ik hebbe de stille hope, da' jim ondekt hemmen, da' 'k een week of wat uut de kraante west bin. Nee, gelokkig gien ziekte of zo, allient mar drok drok mit een hieleboel aandere dingen, die persé gebeuren mossen.

Miskien is zoe'n posien zwiegen ok wel eens goed. D'r wordt temenen altied zegd, dat de meensken vuus te vule proaten. Onze meester op 'e Legere Skoele zee dat ok al. Elke dag was het wel tien keer: „Jan, hol je eens even stille jonge!” En nog gien vuuf minuten leater: „Jan jonge, zeg ók eens wat!”

Nou, dan wust ik vanzelf niet meer, woa 'k an toe was, en a' j' ienkeer Ongelok hieten, dan hiet ie zo, en dus belokte het bi'j mi'j altied krek zó, da' 'k wél wat zee a' 'k niks zeggen mos, en da' 'k niks zee a' 'k wel wat te zeggen hadde! Mar ie kun van een skoelekiend niet velangen, dat ie zok grote-meenske-gedoe al déur het.

Op een dag mossen we spreekwoorden opskrieven, en doar was ok bi'j:

„Spreken is zilver,

„Maar zwijgen is goud!

Nou, ik kneupte dat goed in mien oren, en wel een weke laank hé' 'k nooit ien antwoord geven, as de meester me wat vreug over aardriekskunde of rekenen of geskiedenis of zo wat. Toen kon 'k het niet langer volhollen, en ik zegge tegen de meester: „Meester”, zeg ik, „nou hebb' al een weke laank gien woord zegd, mar woar blifft mien golden tien-tien?” En wat docht ie, dat de meester zee? Hi'j pakte een peer grote vellen pepier uut de kaaste, en op 'e eerste riegel van 't eerste blad skreef ie: „Ik mag niet brutaal zijn tegen grote mensen!” En dat mos ik er dan nog honderd keer presies zo onder skrieven! Zo kregen wi'j les in 't gebruik van spreekwoorden!

Nou bin de Stellingwerfers van neture een zwiegezem volk. Ze meugen heur greag eens flink beroaden op heur woorden, en as ze dat doan hemmen, doen ze 't veake kort of. D'r bin zelfs een boel Stellingwerfers, die as ze beveurbeeld mit een Hollaander proaten, niet iens de gelegenheid kriegen, om ok eens an bod te kommen.

Is dat nou zo slim? Ik gelove het niet. Mar in sommige dingen moe' we toch oppassen! Moe' we niet té zwiegzem wezen! Ik deanke hier in de eerste plak an het gebruik van ons diëlekt, van onze eigen Stellingwerfse teal!

Wat is het nog altied jammer, dat alle kraanten, die in de Stellingwerven veskienen, niet een vaaste kolom hemmen in de eigen streekteal. Veur zover mi'j bekend, ligt dat niet aan de redaksies. Die stoan wel eupen veur een Stellingwerfs stokkie. Mar het ligt hem an de Stellingwerfers zélf! Ze hollen heur mond, in dit geval heur pennen, dichte.

Wat is het nog altied jammer, dat die kleaterenstede op 'e Hoeve ommedeupt is in Ratellaan. Iene van de mooiste Stellingwerfse neamen is er mit kepot meakt! De skuld van de Gemeenteroad?

Uut een onderzuuk van de „Fryske Akademy” bleek vleden joar, dat van de skoelekiender in Weststellingwerf 90 % Stellingwerfs proat. Van de groten ligt dat persentoasje zeker niet leger. As al die Stellingwerfers nou eens as iene man zegd hadden: „De Kleaterenstede blifft!” dan was ie er nog west! Mar d'r is een beetien over mompelt en moppert, en verder is er alweer.... zwegon!

Dit bin mar een peer veurbeelden. Mar ze tonen an, dat zwiegen niet altied het beste is! D'r moet ok eens wat zegd worren, d'r moet heamerd worren, en desnoods eens een keer mit de voest op 'e toafel sleugen! Dat hindert niks, as het mar een tesoenlike slag is, dat er niks kepot goat!

Uut het Roadsveslag van Weststellingwerf zag ik, dat in de leste vegadering drok riddeneerd is over het geven van stroatneamen in Wolvegoa. D'r skient een plan te wezen, om Wolvega-zuud in wicken te vedelen, en in die wicken voegel- en bloemeneamen veur de stroaten bi'j mekaander te brengen. Wat een prachtige gelegenheid om ok olde Stellingwerfse neamen noar veuren te skoeven. Stel je veur! Een hiele Stellingwerfse wiek! Deskundig bi'j mekaander brocht!

Wie bindt de katte de belle an?

Wie durft er nou eindelijk eens wat te zeggen?
Een haand van Jan Aarm Ongelok, huusnommer..... 13.

JOUK, Stellingwerfse riempies; Sonsbeek, oktober 1956.

In: Friese Koerier 7 november 1956.

Friese Koerier ... 7 nov 1956 ...

Stellingwerfse riempies

275

Sonsbeek, oktober '56

In Sonsbeek stoen de bomen bruun in 't blad,
Zo goed as an de Skene en de Lende.
De blatties valen deale op het pad,
En warrelen mar, en dwarrelen — zonder ende.

Een skilder mit zien ezel en zien bord
Zit bij de weaterval, en kikt noar het gebeuren,
En skildert Sonsbeek as het haastweer wordt,
En mengt mit bruun en geel zien tere kleuren.

De kiender zuken stille, neuties op
Onder de dikke stammen van de beukebomen,
En op de smalle slingerpatties lop'
Nog hier en doar een enkeling te dromen.

Nog ien keer geft de zonne pracht en proal!
Nog ien keer pronkt het park mit al zien kleuren!
Dán slat de storm, en kreakt het allemoal',
En witte zwanen, die op 't weater treuren....

JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; As de winter komt.
In: Friese Koerier 23 november 1956.

Friese Koerier... 23 nov 1956

Stellingwerfse riempies

As de winter komt

276
Nou hangen de dalia's, die gister nog blijden,
Vies en rottig noar beneden, in vegoane pracht.
En waar veur kort nog madelievies grujden,
Ligt nou een dunne iesvloer op de gracht.

Het vee is uut de laanden noar de stal toe dreven;
De eerpels bin van 't laand, de bieten ok;
En van de bomen bin allient de takken bleven;
Er is gien voegel, die meer jubelt van gelok.

Op alle peaden liggen modderplassen,
En bulten blad, en troostloos om te zien.
En alle fietsers goan veb'tj in regenjassen
Mit hoge kreagen, en ze kleagen stien en bien.

De deagen worren weer kort, de oavends langer.
Dat is november, hi'j veraandert niet.
En 't volk, het hiele volk wordt stiller en wordt banger:
De winter komt, dat is een harde tied!

JOUK.

JEHANNES, Jonges en meagies,.....

In: Stellingwerf 23 november 1956.

Stellingwerf... 23 nov 1956..

JONGES EN MEAGIES,

hier is weer een Stellingwerfs
Sunterkloaslietien. Zing het!
En — neem het ok mit noar skoele!
Vroag an de meester of de juffrouw,
of jim het in skoele ok zingen meugen!
De wieze kennen jim allemoale al, die
is van: „Zie ginds komt de stoomboot...”

DE SUNT KOMT UUT SPANJE.

De Sunt komt uut Spanje,
Mit Pieter, zien knecht.
De Skimmel dreaft lustig,
En Sunterkloas zegt:
„Zeg Piet, kiek eens even
In het grote boek,
Want hier woont Jan Hendrik,
We bin in Spanghoek!”

Piet kikt in het boek,
En hi'j zegt: „O, zo-zo!
Jan Hendrik, die krigt
Een mekano kedo!”
Darf goan ze weer wieder:
Trip-trap-trip-pe-trap,
Ni'jleamer, De Blesse:
Klip-klap-klip-pe-klap!

Dan noar Oosterwolde,
De Fochtel, Bekoop.
En overal kriegen
De kiender een hoop!
Vannaacht stoan ze zeker
Bi'j ons op het dak:
De Sunt en de Skimmel,
En Piet mit de zak!

Jehannes.

uut een woonweagen kommen!"

In: Stellingwerf 23 november 1956.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN

JAN AARM ONGELOK.

XLV.

132.

„t Liekt wel, da' j' uut een woonweagen kommen!"

As wi'j in onze jongesjoaren 's oavends riekelik leate uut skoele thuss kwammen, besmeerd mit modder en aandere ongerechtigheden, die hier en doar in de laanden liggen, woar koenen lopen, mit een skeure onder de linker- en een winkelhoake onder de rechterbroeksbusse, mit natte sokken en smartlappen, dan pleegden we ontvangen te worren mit de woorden: „t Liekt wel, da' j' uut een woonweagen kommen!"

En doarmit was dan mitien een stempel drokt op 'e woonweagen in 't algemien en op zien bewoners in 't bezunder.

Wi'j leerden er uut, hoe de grote meensken over het woonweagenvolk dochten, en wi'j begrepen goed, dat dat niet zo bezunder best was.

Mar of het indrok op ons meakte? Ik gelove het niet! Veur ons was een woonweagen hiel wat anders as veur Vader en Moeke. Veur ons ston doar een stok romantiek op vier wielen. De bewoners, dat waren wereldreizigers! Ze zwurven van de iene plak noar de aandere, mit heur kedde, heur weagen, heur harmonika, heur hiele hemmen en hollen. Ze ventten mit veters en kaamferballen, ze meakten meziek, ze leuten heur peerden vreten op 'e baarm van de weg, ze sleugen een dikke polle grus uut het laand van een boer, ze kochten vodden en old pepier, ze waren veur ons een soort van vri'heidshelden, die heur naargens omme bekommerden, niet om kleren, niet om ziepe, die mar vortrokken in de wereld, de wiede wereld, zoas die veur heur lag. En wi'j benijdden ze; we waren jeloers op ze! Want wi'j laggen al an de ketting van de regelmoat. Wi'j mossen 's morgens om half negen in skoele wezen; wi'j mossen om twealf ure thuss kommen te eten; wi'j mossen dit en dat en nog duzend aandere dingen meer! Zoe'n woonweagenbewoner hoefde niks! Die leefde zo vri'j as een voegeltien in de locht! Die hadde niks te meaken mit de koarte van Afrika, of de toafel van vuuftien. Die kon goan woar ie wol; die kon doen wat ie wol! Die at en sleup as ie d'r zin in hadde! En wi'j....

As er woonweagens op 'e Holtwal stonnen, gingen wi'j doar henne. Stonnen ze op het West, dan waren wi'j ok op het West. En vanuut de verte — want we kwammen er nooit zo hiel dichte bi'j — keken we dat leven an, en er ontkwam ons niks.

Op 'e plakken, woar vroeger die woonweagens stonnen, stoat nou een bord: „Verboden staanplaats voor woonwagens". Men is er hier en doar mit begonnen, mar d'r bin hoe langer hoe meer van die borden pleatst, zovule, dat de woonweagenbewoner grote ofstaanden offeggen moet, om van het iene, nog overgebleven kamp, noar het aandere te kommen. En de oorlog het eanlik het ende betekend van het woonweagenleven.

Allient een ienzeme, hartstochtelike zwaarver is overbleven van het grote leger. Hi'j het gien kedde meer, mar een auto.

Wie d'r nog wel binnen, dat bin die aandere woonweagenbewoners. De annemers, die het lieste dichte bi'j heur waark wonen. En de mannen van de kermis, die mit heur dri'jneule, heur autoskoeter of kekewals van het iene plak noar het aandere reizen.

Die waren er in onze skoelejoaren ok al. Mar as onze Moeke zee, da' we wel uut een woonweagen leken te kommen, dan bedoelde ze die niet. Dat vetelde ze d'r niet bi'j, mar wi'j begrepen het zonder meer.

A' 'k an die aandere woonweagens deanke, dan deank ik an Panbakker. Panbakker, die altied mit zien dri'jneule op Noordwolder maark ston. Onze skoele ston vlak bi'j de Koemaark, en as wi'j „uut" kwammen, dan keken we of Panbakker d'r al was. Mar over die maark wi' 'k het een volgende keer eens hemmen.

Nou moet men mi'j goed begriepen. Ik wil hier gien pleidooi hollen veur het vortbestoan van de woonweagen. Ik bin intied ok older worren, en ik bin de dingen anders goan zien.

Wat ik hier vetelde bin allient mar olde herinneringen uut het leven van

Stellingwerf... 23 nov. 1956.

JOUK, Stellingwerfse riempies; Sunterkloas.....

In: Friese Koerier 5 december 1956.

Friese Koerier " -- 5 dec. 1956...

277

Stellingwerfse riempies

Sunterkloas.....

*Tegen de grote winkelreamen
Drokken de kiender heur neuzen plat.
En groten, die heur doarveur niet skeamen,
Bin d'r gelokkig ok nog zat.*

*Mekano-deuzen en mooie treinen,
Ballen en auto's en speelgoed zat!
En toai, sukeloa en marsepein en
Lekkere pakcies mit dit en dat!*

*Op de trottwaars ligt het kienderleven,
En achter de reamen ligt de skat!
En overal zie' j' velangens zweven,
Dwars deur het glas, noar dit of dát!*

*Thuus luustert Moeke noar de verhealen,
En ze ontholt er het mieste van.
Wie moet het allemoal' betealen?
Vader vrot nóg wat harder anl!*

JOUK.

In: Stellingwerf 14 december 1956.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

133

XLVI.

Noordwoldiger Maark.

Ik hebbe jinn de veurige keer beloofd, da' we mit mekaar de maark op zollen en dus doen we dat.

We goan 's morgens op tied henne, want dan is er miskien een 'kleinigheid te verdienen: hier ku' j' plaanken anrekken veur een snuupkroam, en krie' j' een stok sukelo a kedo, doar ku' j' poalties sjouwen veur de auto-skoter, en stoppen ze je een koartien in de haanden veur een vri'je rit.

Want in de deagen, dat ik nog skoelejonge was, was het niet allient Panbakker, woar we de veurige keer over proat hemmen, die mit zien dri'j-meule op 'e Koemaark ston, nee, doar was ok de lochtskommel die mit zien punten krek deur het zeildoek prikte a' j' 't goed in de slag hadden, doar was de auto-skoter, die je een ogenblik gelokkig meakte mit het bezit van een eigen weagen en zonder rijbewies nog wel! Doar was de kekewalk, woa' j' mit horten en stoten op verder skeuen, doar was de steilewaand, de moterrieder, die mit woare doodsverachting in de rondte steuf op een old stok iezet dat vuur en vlam skeut, ok in de harten van het publiek, doar was de dodenrit, even onskuldig as griezelig, op een wiebelend weagentien deur een donkere ruimte vol doodskoppen en aandere wangedrochten, en netuurlik was er Westerdiek mit zien skiettent, balgoeien en touwgientrekken.

Ik kan niet zeggen, da' 'k an al die dingen plezierige herinnerings beleve. Om mit die dri'j-meule te beginnen, die lag mi'j niet. Ik vun het mooi om er noar te kieke en ik geneut van de meziek van het orgel, mar a' 'k ienkeer in zoe'n bakkien zweefde tussen de sterren en de begoane grond, dan wo' 'k (het) greag overgeven. Doarom bin 'k er mar ien keer van mien leven inklommen. Mit de lochtskommel was 't van 't zelde leaken een pak! Mar in de auto-skoter ha' 'k meer vetier. Tjonge, wat ko' lekker toeren in zoe'n ding. Allient ha' 'k het ongelok da' 'k nogal eens in een opstopping verzeild reakte en dan wa' j' je goeie geld kwiet mit stillestaan. Trouwens ien keer he' 'k de linkerbroekspupe mit alles wat er in zat, tussen twee van die dingen kregen, en toen begreep ik pas, woarom dat bortien d'r bovenin hong: „De Directie neemt geen verantwoording op zich voor het ontstaan van lichamelijk letsel of anderszins”.

In de keke-walk wa' 'k altied wonderwel op mien gemak en ik dee d'r dan ok ekstra lange over. Mar ienkeer worde het die man te bont, en hi'j reup, da' 'k opskoeven mos. Nou ik hadde hem al gauw an 't vestaand brocht, da' 'k niet opskoeven kon, omda' 'k mit de wiesvinger tussen die smerige leuninkies beklemd zat, en toen hemmen ze 't hiele ding stillezet en half uut mekaar sloopt. Zokke gevalleges ha' j' in de steilewaand niet, doar ko' j' rustig ston te kieke, en ik kan je wel vetellen, da' 'k het zo machtig mooi vun, da' 'k de hiele veurstelling de ogen stief dichte kneep. Mar 'k bin er veskeiden keer in west!

Touwgientrekken he' 'k nooit doen, en halgoeien zelden, mar skieten dat was mien lust en mien leven. En ik knn het goed al zeg ik het zelf!

Nou gebeurde het eens op een oavend ik was miskien veertien, vuuftien jaar, dat er een grote kerel noast me ston te skieten, en ik hadde al lange zien, dat ie keer op keer under de dartig bleef. En hoe het nou presies leup weet ik niet meer, mar in elk geval kwammen we overien, da' we beide een keer skieten zollen en wie 't minste skeut mos betaleen. Aaijn, de eerste keer was veur mi'j want hi'j hadde een douwgien kregen bi'j 't leste skot zee-d-ie. Dus deden we 't zelde grappien nog een keer, en die tweede was weér veur mi'j. Ik zag wel dat ie wat rood anleup, mar ik dochte miskien dat het van de inspanning was, en dus gingen we veur de darde maal. Nou was die darde die was weér veur mi'j. Hi'j hadde d'r nou bepoald de oarigheid of, temenen, hi'j greep zien portemenee en telde drie kwartjes deale veur de boas van 't spul. Mar die boas ging doar niet mit akkoord!

Stellingwerf
14 dec. 1956.

Hi'j hadde onze ofsproake heurd, en zee: „Ja, eh... ie moen van zes keer betaleen deank. Drie keer veur jezelf en drie keer veur hem.” Die „hem” dat was ik vanzelf.

Mar och, och, toen ha' j' die kerel heuren moeten! Drie keer veur mi'j betaleen? Veur zoe'n snotjonge? Veur zoe'n broekien, dat amper een buks tillen kon? Doar bedaankte hi'j veur!

Ik zat intussen doanig in de piepzak, want ik wust zeker, da' 'k mar twee kwarties meer in de buse hadde....

Mar zoas het altied goat mit zokke dingen: Jan Peblik ging hem mit 't geval bemujjen. Ie vroagen je of, hoe de meensken het zo gauw in de gaten kriegien dat er wat bezunders an de haand is, mar in een ogenblik was het zwart om ons henne. En zoas het ok altied goat mit zokke dingen: Jan Peblik nam het op veur de kleinste. Veur mi'j. Die d'r het minste van of wusten, die kafferden het hardste, en mien tegenstaander kreeg het op 't leste zo benauwd, dat ie mien drie kwarties toch betaalde.

Het was de eerste, en ienige overwinning die 'k oot van mien leven boekt hebbe, mar het was mitien een harde levenservoaring veur

Jan Aarm Ongelok, huusnommer..... 13!

Een Stellingwerfse Oldejoarsvetelling van JOUK

*Friese
Koerier.
31 dec. 1956.*

EULIE-KOEKEN

Hiel vertichtig lichte het kleine jongien een tippien op van de doek, die over de emmer hong. In die emmer zat het beslag. Meal, lauwe melk, een beetien gist, wat zolt ... Hi'j wust het prestes, want hi'j hadde er de hiele tied bi'j stoen te kieken, toen Moeke dat allemoal klutste en klopte, ja, hi'j hadde zelf een klein brockten gist van de bakker heald. En toen het pappien, het „beslag“ zee Moeke, klaar was, toen kwam er een blaawgerute haardoek over de emmer, en die worde mit drie kniepers vaastezet, en toen was er niks anders meer te doen as waachten. Waachten, tot Vader van zien waark thutskwam, en dan eerst nog eten, mar dan eindelijk, ja, dan kwam de grote panne mit eulie op 't vuur. En as de eulie begon te dampen, en het hiele hoes reuk er noar, dan pakte Vader de beide olde ronde lepels, die Moeke vanmiddag uut de kaaste zocht hadde, en hi'j healde ze deur de emmer mit beslag, en dan leut te mooie ronde ballen in die panne mit eulie wippen. Ze laggen te siddenen en te sudderen, ze dri'jden omme, ze bobsten tegen mekaander an, en as ze lekker bruun worden, dan pikte Vader ze di' tene veur iene uut mit de vörke, en hi'j steapelde ze op op de eerpelskoale.

„Niet ankommen heur!“ hadde Moeke zegd. Mar hi'j kon het zo slecht loaten. Zol het nog lange duren, veurd'at Vader thuuskwam? As ze dan derekt mar gingen eten, dan kon Vader zo beginnen. Hi'j wust het nog wel presies van vleden joar, hoe het mos. En ok wel, hoe ze smeakten! Reken mar!

's Oavends bakte Vader euliekoecken! Gien tiene, gien twintig, nee, een halve emmer vol! En het jongien ston noast hem, en hi'j keek in de emmer mit beslag, en hi'j wees ze an in de panne: die kloar waren, of woar een mooie start an zat, of die mooie ronde, die mar niks dee as in de rondte tollin... En Vader zee, dat ie al zo groot was, dat hi'j ze d'r mit de vörke utpikken mog. En ze hadden hem nog nooit zo lekker smeakt as disse keer!

★

Vuuf joar leater. Het was weer Oldejoarsoavend. Vader was weer an 't euliekoeke-bakken. En er ston weer een klein jongien noast hem te kieken. Maar het was hetzelfde jongien niet. Het was er nou een jonger breurtien van.

Hetzelde jongien was vuuf joar older worden, en het bakken hadde zien belangstelling niet meer. Hi'j hadde vanmorgen aachter uut de skure een olde vaarvebusse te veurskien heald, en mit een spieker een gattien in de bojem meakt. Toen hadd' ie zien kameroaden opzocht, en mit mekaander waren ze noar de smid goan, en doar hadden ze een haandvol kurbied kocht.

En toen het oavendeten op was, toen was ie weer de stroate opgoan, mit een deuzien lusefes diepe onder in de broeksbuse. Dat deuzien kwam uut de keukenkaaste, woar ie het stiekum wegneumen hadde, toen de bakker an de deure was. Buten onder de hede lag de busse.

Hi'j stopte hem onder de jasse en leup een entien verder, woar zien kameroaden al te waachten stonnen. De miesten hadden ok een busse mitneumen, en iene dreug de kurbied. Een entien verderop kwam die kurbied in de bussen. Dan een peer druppen weater erop uut de baarmsloot, het deksel muurvaaste trapt en vol zenewachtige spanning kwam de lusefes veur het kleine gat. Mit een enorme knal vleug het deksel van de busse!

In huus heurden ze die knallen. „Ze bin ok al weer an't skieten!“ zee Moeke.

„Ja“, zee Vader, „as onze Haarm er mar niet bi'j is“.

„Woarum niet, Vader?“ vreug het kleine jongien, dat vlak noast hem ston.

„Omdat er zovele ongelokken mit gebeuren!“ zee Vader.

„Ik hebbe tegen hem zegd, dat ie vezichtig wezen mos, niet skieten of zo“, zee Moeke, „en hi'j zol om acht ure thuuskommen“.

Om half negen kwam Haarm thuis. Hi'j stonk noar kurbied, dochte Moeke, mar in elk geval was hem niks overkommen. Ze zette hem een bord mit euliekoecken veur, en glimlachte, omdat ie ze zo lekker vun.

★

Het was zo de gewoonte op het dorp, dat in de naacht van Old op Ni'j de weagens op het hiem van de boerderijjen niet veilig waren, evenmin as de tuunhekkies, de liendepoaken en de melkbussen. En zo kon het gebeuren, dat er Ne-

joarsmorgen een boerweagen bovenop het platte dak van de skoole ston, of een vezoaming krooien, Karren en aandere dingen op het pleintien midden in het dorp.

En disse keer was er stille bedrievigheid om de ienige benzinepompe in het dorp. D'r worde sjowwd mit stro, mit olde zakken en klie-den, en d'r worde een boel touw gebruukt. Want van een benzinepompe meak ie mar niet ien twie drie een grote, forse kerel, mit een puppe in de mond en een hoed op.

De pelisieman op het dorp dee nog ien keer zien ronde, hi'j zag de bedrievigheid, die zo groot was, dat ie d'r ongemaarkt tussenin ston, en hi'j toonde begrip: „Deanken jim d'r omme jonges, dat er niks vernield wordt?“ Dan reed ie verder, noar huus om een kop koffie. Hi'j vertelde an zien vrouw, wat de jeugd uitvoerde, en ze vunnen het beide een goeie grap, woar gien meenske skea van ondervun. „Ik hadde 't netuurlik vebieden kund“, zee de pelisieman, „mar wie wet, wat ze dan gingen doen. Ik gelove, da' we op het goeie pad binnen. Hier kan morgenvroeg allient mar omme lachen worren!“

Het was al tegen twieën, toen Haarm thuuskwam. Mar toen ie het locht opknipte in de keamer, ston midden op 'e toafel een skottel euliekoecken, die ie mit greagte leeg at.

Het was krek tien joar leden, dat hi'j ze veur het eerste uut de panne visken mog.

★

En weer gingen er vuuf joar vebij en het kleine jongien was een stoere jongkerel worren, die mit zien velooft in de Oldejoarsoavendpreek zat.

En toen de preek uut was, nam ie heur mit noar zien huus, want Vader hadde euliekoecken bakt, en die mossen keurd worren. Leater brocht ie heur noar huus, woar ze 't Oldejoar untzatten. En bi'j 't afskeid nemen: „De volgende Oldejoarsoavend zitten we in ons eigen huus, Merle!“

TIEN JOAR LEATER:

Hiel vezichtig tilt een klein jongien een tippien op van de doek, die over de emmer hangt. In die emmer zit het beslag. Meal, lauwe melk, een beetien gist, wat zolt... Hi'j wet het presies, want hi'j het er de hiele tied bi'j ston te kieken, toen Moeke dat allemoal klutste en klopte, ja, hi'j het zelf een klein brokkien gist van de bakker heald. En toen het pappien, het „beslag“ zee Moeke, kloar was, toen kwam er een blaauwgerute haanddoek over de emmer, en die worde mit drie kniepers vastezet, en toen was

er niks anders meer te doen as waachten. Waachten, tot Vader van zien waark thuuskomt, en dan eerst nog eten, mar dan eindelijk, ja, dan komt de grote panne mit eulie op 't vuur. En as de eulie begint te dampen, en het hiele huus rokt er noar, dan pakt Vader de beide olde ronde lepels, die Moeke vanmiddag uut de kaaste zocht het, en hi'j healt ze deur die emmer mit beslag, en dan lat ie mooie ronde ballen in die panne mit eulie wippen. Ze liggen te sidderen en te sudderen, ze dri'jjen omme, ze botsen tegen mekaander an, en as ze lekker bruun worden, dan pikt Vader ze d'r iene veur iene uut mit de vörke, en hi'j steapelt ze op de eerpelskoale.

„Niet ankommen heur!” het Moeke zegd. Mar hi'j kan het zo slecht loaten. Zol het nog lange duren, veurdat Vader thuuskomt? As ze dan derekt mar goan eten, dan kan Vader zo beginnen. Hi'j wet het nog wel presies van vleden joar, hoe het moet. En ok wel hoe ze smeaken! Reken mar!

Vanoavond bakt Vader euliekoken! Gien tiene, gien twintig, nee, een halve emmer vol! En het jongien stoat noast hem, en hi'j kikt in de emmer mit beslag, en hi'j wiest ze an in de panne: die kloar binnen, of woar een mooie start an zit, of die mooie ronde, die mar niks doet as in de rondte tolln....

„Je bin al zó groot”, zegt Vader, „asjebleft, hier hē'j de vörke, dan meug ie ze d'r utpikken!”

En ze hemmen hem nog nooit zo lekker smeakt as disse keer!